

Drinkwaterkwaliteit vraagt aandacht

Smakelijk en kwalitatief goed drinkwater is een eerste levensbehoefte van het varken. Toch voldoet niet al het drinkwater op de Nederlandse varkensbedrijven aan de eisen. Van de watermonsters die GD in 2014 onderzocht was 38,4 procent 'minder geschikt': het hoogste aantal van de laatste tien jaar.

Drinkwater heeft invloed op de gezondheid van het varken en daarmee dus ook op de kwaliteit van het vlees. Vandaar dat er ook kwaliteitseisen worden gesteld aan het drinkwater in de varkenshouderij. GD kan, afhankelijk van de wens van de klant, op drie manieren drinkwateronderzoek doen:

1. Chemisch onderzoek
Bij het chemische onderzoek bepaalt GD van een aantal chemische stoffen de gehaltes in de drinkwatermonsters. Die gehaltes geven aan of het drinkwater mogelijk verontreinigd is of dat wellicht een behandeling van het water nodig is.

2. Bacteriologisch onderzoek
Bij het bacteriologisch onderzoek bepaalt GD het totaal aantal kiemen per milliliter drinkwater en specifiek het precieze aantal *E. coli*-bacteriën. Deze informatie is van belang om te bepalen of het drinkwater bacteriologisch gezien veilig is. De *E. coli*-bepaling is ook een maat voor de hoeveelheid salmonella's in het water.

3. Organoleptisch onderzoek
Bij het organoleptische onderzoek bepaalt GD de waterkwaliteit door te kijken en te ruiken:
- Is het water helder of is het troebel met bezinksel?
- Wat is de kleur?
- Wat is de geur?

Trendbreuk

Van de watermonsters van varkensbedrijven die GD in 2014 onderzocht voldeed 60,4 procent aan de normen voor veilig drinkwa-

ter voor varkens. Maar liefst 34,8 procent was minder geschikt als drinkwater en 4,8 procent was ongeschikt. De uitslag 'minder geschikt als drinkwater' is van toepassing als de normen de minimale referentiewaarden overschrijden. Wat betreft deze uitslag is in 2014 sprake van een trendbreuk. Tot 2013 werd het aantal 'minder geschikte' drinkwatermonsters geleidelijk lager, maar in 2014 is plotseling het hoogste percentage in tien jaar gemeten. Daar staat tegenover dat het aantal volledig afgekeurde monsters wel langzaam steeds lager wordt.

Wat precies de oorzaak is van de plotselinge stijging van het percentage 'minder geschikt' drinkwater is niet exact bekend. Feit is wel dat het aantal onderzochte monsters de afgelopen tien jaar ongeveer even groot is gebleven en dus afkomstig moet zijn van het steeds kleiner wordend aantal varkensbedrijven.

Veel bedrijven waar het drinkwater afkomstig is van een eigen waterbron, maken gebruik van waterbewerkingsinstallaties om de waterkwaliteit te verbeteren. Dat kan zijn om de hardheid te verminderen, of om ijzer en mangaan uit het water te filteren. Juist wanneer de hardheid van het water afneemt naar minder dan 0,5 Duitse graden (°D), wordt het water minder geschikt. Ontharders op basis van zout halen alle kalk uit het water en stoppen daarvoor natrium in de plaats. Maar ze halen ook alle zuurstof uit het water. Ook wanneer de beluchting, om ijzer neer te laten slaan als ijzeroxide (roest), van een ontijzeringsinstallatie te ruim is afgesteld, wordt nitriet gevormd uit ammonium. Ammonium kan van nature aanwezig zijn of als product van bacteriële omzetting. In eerste instantie zal het water 'minder geschikt' zijn en uiteindelijk 'ongeschikt'.

Waarom ongeschikt?

De oorzaak van een beoordeling 'ongeschikt als drinkwater' is wel duidelijk. De belangrijkste bevindingen zijn:

- een kiemgetal hoger dan 100.000 per milliliter;
- een te hoog ammoniumgehalte;
- een te hoog ijzergehalte;
- een te hoog nitrietgehalte en
- een te hoog zuurgehalte (te veel zuur in het water).

Klachten door lage drinkwaterkwaliteit worden vaker gezien op bedrijven met een hoog kiemgetal in het water bij de nippel. Ook hogere ammoniumgehaltes worden op die bedrijven gevonden. Als het drinkwatermonster bij de drinknippel is genomen, is de kans groter dat een bacteriologische verontreiniging wordt aangetoond dan wanneer het monster direct bij de bron of meteen na de bewerkingsinstallatie is genomen.

Eigen bron of leidingwater

Het grootste gedeelte van de varkensbedrijven gebruikt water uit eigen bron als drinkwater. Helaas is dat water niet altijd meteen geschikt. Het moet eerst bewerkt worden in een bewerkingsinstallatie. Daarvan zijn er verschillende soorten voor diverse toepassingen op de markt. Wanneer een bewerkingsinstallatie gebruikt wordt is periodiek onderhoud van groot belang, dat hoort bij de installatie, zodat de werkzaamheid gewaarborgd is. Leidingwater behoeft nooit een dure bewerking en is altijd veilig en smakelijk bij binnenkomst op het bedrijf.

Wat vaak voorkomt, is dat leidingen verontreinigd raken door het toedienen van medicijnen of zuren via drinkwater. Volgens de wet is een directe koppeling van het leidingwaternet aan het drinkwatersysteem van het varkensbedrijf niet toegestaan. Daarom moet, ook vanwege praktische redenen, een breektank gebruikt worden. In en na de breektank kan bacteriologische verontreiniging optreden.

Belastingvrij

Om het voor varkenshouders aantrekkelijker te maken om leidingwater te gebruiken voor hun dieren, is het sinds 1 juni 2015 mogelijk om vrijstelling aan te vragen voor de belasting op leidingwater.